



**İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ**  
**HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU YÖNERGESİ**  
**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar**

**Amaç**

**MADDE 1** - Bu Yönerge, İstanbul Medipol Üniversitesinde deney hayvanları ile gerçekleştirilecek olan bilimsel araştırma, deneysel çalışma, sağlık hizmetleri uygulamaları, eğitim-öğretim ve yayın gibi temel etkinliklerde kullanılan yöntem ve materyaller ile ilgili minimum etik standartları saptamak, gerektiğinde yeni ilkeler oluşturmak, bunların uygulamalarına ilişkin düzenlemeleri yapmak, etik ilkeler doğrultusunda görüş bildirmek ve araştırma önerilerini bu açıdan değerlendirmek üzere oluşturulan “İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu” (İMÜ HADYЕК)’nun kuruluş ve çalışma esaslarını belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

**Kapsam**

**MADDE 2** - Bu Yönerge, İstanbul Medipol Üniversitesinde deney amacıyla kullanılacak hayvanların kullanımından önce alınması gereken izinleri, Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu’nun oluşturulmasını, bu kurulun çalışma esaslarını, görevlerini, eğitim, denetim ve yükümlülüklerini kapsar.

**Dayanak**

**MADDE 3** - Bu Yönerge 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 9 uncu ve 17 nci maddelerine ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 13/12/2011 tarih ve 28141 sayılı Resmi gazetede yayımlanan “Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar için Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik ve 6/7/2006 tarih ve 26220 sayılı resmi gazetede yayımlanan Çevre ve Orman Bakanlığının Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının çalışma usul ve esaslarına dair yönetmeliklerine. göre hazırlanmıştır.

**Tanımlar**

**MADDE 4** - Bu Yönerge’de geçen;

**3R İlkesi:** W.M.S Russell ve R.L. Burch tarafından 1959’da geliştirilen ve baş harflerinden dolayı 3R’ler olarak anılan “*Replacement*”: yerine koyma, “*Reduction*”: azaltma ve “*Refinement*”: arındırma ilkelerini,

**Başkan:** İMÜ-HADYЕК Başkanı,

**Çalışma:** Araştırma, eğitim ve test amacıyla, deney hayvanları üzerinde yürütülen ve İMÜ- HADYЕК tarafından protokol numarası ile onay verilmiş tüm araştırma projeleri, eğitim ve test etkinliklerini,

**Deney:** Deneysel veya diğer bilimsel amaçlarla hayvanlar üzerinde gerçekteştirilecek her türlü prosedür veya prosedürler bütünü,

**Deney Hayvanı:** Prosedürlerde kullanılan, serbest yaşayan veya çoğalan larva biçimleri, canlı kafadan bacaklılar ve normal fetal gelişimlerinin son üçte birlik döneminden itibaren memeliler dahil, insan olmayan herhangi bir omurgalı canlıyı,

**Deney Hayvanı Kullanıcısı:** Hayvanlara prosedür uygulama hak ve yetkisi olan kişiyi,

**Deney Hayvanları Yetiştirme ve Araştırma Laboratuvarı:** İstanbul Medipol Üniversitesi Deneysel Tıbbi Araştırma Merkezi

**Etik:** Araştırmalarda kullanılacak hayvanlarla ilgili olarak insan ve hayvan yaşamını ilgilendiren bilimlerde yapılabilecek hareketlerin sınırları, hayvana yönelik yapılacak tutum ve davranışa yol gösterici evrensel kuralları,

**Hayvan refahı birimi:** 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına dair Yönetmelikte belirtilen birimi,

**İnsancıl Öldürme Yöntemi:** Bir hayvanın türüne göre en az fiziksel ve davranışsal acı verilmek suretiyle yaşamına son verilmesini,

**İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (İMÜ-HADYEK):** 6 Temmuz 2006 tarihli ve 26220 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının çalışma usul ve esaslarına dair yönetmelikte belirtilen şartlara göre kurulmuş olan İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunu,

**Kullanıcı Kuruluş:** İstanbul Medipol Üniversitesini ve bağlı kuruluşlarını,

**Prosedür:** Hayvanların doğurtulması, kuluçkadan çıkarılması ya da genetiği değiştirilmiş hayvan soyunun devam ettirilmesi süreçleri dahil; deneysel olmayan hayvancılık, klinik veteriner hekimlik ya da tarımsal uygulamalar ve hayvanların sadece doku ve organlarını kullanmak amacıyla öldürülmesi hariç; iyi veterinerlik uygulamalarına uygun olarak deney hayvanlarında bir iğnenin batırılmasının yarattığına eşit veya daha fazla acı, eziyet, ıstırap veya kalıcı hasara neden olabilecek bilimsel manüplasyon veya işlemlerin tümünü,

**Rektör:** İstanbul Medipol Üniversitesi Rektörü'nü,

**Tedarikçi Kuruluş:** Deney hayvanlarının deneylerde kullanılmak amacı ile tedarik edildiği, ilgili resmi makamlarca izin verilmiş ya da kayıt edilmiş gerçek veya tüzel kişiyi,

**Uygun Anestezi:** İyi veterinerlik uygulamasıyla etkili bir anestezi yönteminin (lokal veya genel) uygulanmasını,

**Üretici Kuruluş:** Hayvanların, deney amacıyla kullanılabileceği yaşa ve büyüklüğe gelinceye kadar yetiştirildiği, bakıldığı ve deneylerde kullanılmak amacı ile üretildiği, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izin verilmiş ya da kayıt edilmiş gerçek veya tüzel kişiyi,

**Yetiştirilmiş Hayvan:** Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izin verilen tesislerde üretilen ve bu yönerge çerçevesinde yapılacak deneylerde kullanılmak üzere yetiştirilerek, kimliklendirilmiş ve kayıt altına alınmış hayvanı,

ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Deney Hayvanının Kullanılma Amaçları, Kuruluş, Görev Süresi, Çalışma Yöntemi, Görev ve Yetkileri

#### Deney Hayvanlarının Kullanılma Amaçları

**MADDE 5** - Deney hayvanlarının kullanılma amaçları aşağıda verilmiştir:

- a) Temel araştırmalar.
- b) Aşağıdaki amaçlardan herhangi birini taşıyan translasyonel veya uygulamalı araştırmalar:
  - i) İnsan, hayvan veya bitkilerdeki hastalık, sağlık bozuklukları ve diğer anormalliklerin önlenmesi, tanı, tedavisi veya bunlardan kaçınma.
  - ii) İnsan, hayvan veya bitkilerdeki fizyolojik bozuklukların incelenmesi, belirlenmesi, düzeltilmesi veya modifikasyonu.
  - iii) Hayvanların refahı ve tarımsal amaçlarla yetiştirilen hayvanların üretim şartlarının iyileştirilmesi.
- c) (b) bendinde belirtilen amaçlardan herhangi biri için, ilaçlar, gıda hammaddeleri, yem hammaddeleri, başka maddeler ve ürünlerin kalite, etkinlik ve güvenliklerinin geliştirilmesi, üretilmesi ve test edilmesi.
- d) İnsan ve hayvan sağlığı ve refahı için doğal çevrenin korunması.
- e) Türlerin korunmasını amaçlayan araştırmalar.
- f) Mesleki becerilerin kazandırılması, sürdürülmesi veya geliştirilmesi için yüksek öğrenim veya eğitimi.

#### İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulun (İMÜ-HADYEK)

##### Kuruluşu

**MADDE 6** - 1- İstanbul Medipol Üniversitesi Yerel Etik Kurulu;

- a) Hayvan deneyleri konusunda en az bir yıl deneyimli, kurum içinde deney hayvanı yetiştirilmesi, üretilmesi ve bakımından sorumlu bir veteriner hekimden,
- b) Fen, Tıp, İnsani Bilimler ve Edebiyat ve Mühendislik Fakültelerinden birer temsilciden,
- c) Deney hayvanları ile çalışmayan ve kurum ile çıkar ilişkisi olmayan T.C. vatandaşı sivil bir üyeden,
- d) Kurum ile çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşuna kayıtlı T.C. vatandaşı bir üyeden, oluşur.

2- Hayvan deneyleri yerel etik kurulunda görev alacak en az bir üyenin *in vivo* hayvan deneylerinde en az bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip olması gereklidir.

İMÜ-HADYEK gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir ve/veya toplantılara davet edebilir.

## **İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulun (İMÜ-HADYEK) Atanma ve Görev Süresi**

**MADDE 7 - İMÜ-HAYDEK** Başkanı, Başkan Yardımcısı ve üyeleri Rektör tarafından atanır.

**MADDE 8 - İMÜ-HAYDEK** üyelerinin görev süresi 4 yıldır. Görev süresi biten üye yeniden atanabilir. Bir takvim yılı içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan üyeliği kendiliğinden düşer. Üyelik sıfatının ölüm, emeklilik, ayrılma veya herhangi bir nedenle sona ermesi veya üyeliğinin düşmesi halinde, yerine aynı usulle ve kalan süreyi tamamlamak üzere ayrılan üyenin nitelikleri taşıyan yeni bir üye seçilir.

## **İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurullarının Çalışma Yöntemi**

### **MADDE 9-**

a) İMÜ-HADYEK, kurul başkanının belirleyeceği gündemle en az ayda bir defa ve salt çoğunlukla toplanır.

b) İMÜ-HADYEK toplantıları başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlığında yürütülür. Kararlar, kurul üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile alınır. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilir.

c) Kurumda kullanılan tüm deney hayvanlarına ilişkin kayıtlar, deney hayvanı yetiştirilmesi, üretimi ve bakımından sorumlu yönetici tarafından tutulur veya tutturulur. Söz konusu kayıtlarda temin edilen hayvanların sayıları, türleri, temin edildikleri yerler, kullanıcı kuruluşa geldiği tarih ve yapılan tüm işlemler bulunur. Bu kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

d) Bütün başvurular ve alınan kararlar tarih ve sayı numarası verilerek kayıt altına alınır. Bu kayıtlar da en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.

e) Başvurular, yapılacak deneylerin yürütücüsü/yürütücüleri konumundaki kıdemli İstanbul Medipol Üniversitesi personeli tarafından yapılır. Tez çalışmalarında yürütücü tez danışmanı öğretim üyesidir.

f) Başvuru formları ve ilgili işlemler İMÜ-HADYEK tarafından belirlenir. Başvuru ile birlikte gerektiğinde proje ile ilgili bilimsel rapor ve açıklama da istenebilir. İMÜ-HADYEK'e yapılacak onay ve izin başvurularında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan taahhünamenin imzalanarak başvuruya eklenmesi zorunludur

g) Başvurular geliş sırasına göre gündeme konur ve en geç 2 toplantıda karara varılır.

h) İMÜ-HADYEK başvuruları inceleyerek “uygun”, “düzeltmesi gerekir”, “koşullu olarak uygun” veya “red” kararı verir. Gerekli hallerde kurul deneyimli uzmanların yazılı görüşüne başvurabilir ve uzmanları toplantıya davet ederek sözlü görüş isteyebilir.

i) Etik kurul üyelerine ait başvurular görüşülürken ilgili kurul üyesi toplantıya katılamaz ve oy kullanamaz.

j) Bütün başvurular ve alınan kararlar en az 5 yıl süre ile saklanır. Kayıtlar Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu (HADMEK), Bakanlık ve Üniversite yönetimin denetimine açık tutulur.

k) Üniversite, İMÜ-HADYEK’ in çalışmaları sürdürmesi ve kayıtlarının düzenli olarak tutulması için başkanlığa bağlı bir sekreteryaya kurur.

## **İstanbul Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulun (İMÜ-HADYEK) Görevleri**

**MADDE 10-** İMÜ-HADYEK’ in görevleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Kendi çalışma usul ve esaslarını belirleyen yönergeyi hazırlamak ve gerekli hallerde değişiklik önerileri yapmak.

b) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm işlemlerin etik yönden kabul edilebilir sınırlarını belirleyerek çalışma protokollerini onaylamak veya gerekçeli olarak kabul etmemek.

c) Kurum içinde deney hayvanı kullanılması sürecinin etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri yapmak.

d) Deney hayvanları üzerinde yapılacak işlemlerin onaylanmış protokole göre yapılmasını sağlamak, gerektiğinde sonlandırılmalarını sağlamak.

e) Deney hayvanlarında çalışacak personelin gerekli eğitim almasını sağlamak. Bu amaçla sertifika programları düzenlemek. Sertifikası olmayanların deney hayvanları ile çalışmasını engellemek.

f) Deney hayvanların üretim, yetiştirme, barındırma ve nakil koşulları ile deneylerin yapıldığı laboratuvar koşullarını ve ekipmanın etik yönden uygun olup olmadığı denetlemek, uygun görmediği durumlarda deney hayvanı kullanılmasını engellemek.

g) Hayvan Refahı Birimi’nin çalışmalarını etik kurul mevzuatı yönünden denetlemek

h) Deney hayvanı kullanımı ile ilgili her türlü bilgi ve veriyi toplamak, deney hayvanı yıllık kullanım raporunu hazırlamak ve Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kuruluna sunmak.

i) Deneysel çalışmalar sonunda ortaya çıkan atıklar, ölü hayvanlar ve tıbbi atıkların 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yok edilmesini sağlamak.

j) Deney hayvanlarının, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine göre kayıt altına alınmalarını ve izlenebilmelerini sağlamak.

## **Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurullarının Çalışmaları**

**MADDE 11-** (1) İMÜ-HADYEK’ in çalışmalarında göz önünde bulundurulacak hususlar şunlardır:

a) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm uygulamaların yerel etik kurul tarafından onaylanmış olması zorunludur.

b) Yerel etik kurul tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde kullanılacak;

Fare: *Mus musculus*,

Sıçan: *Rattus norvegicus*,

Tavşan: *Oryctolagus cuniculus*,

Kobay: *Cavia porcellus*,

Golden hamster: *Mesocricetus auratus*,

Köpek: *Canis familiaris*,

Kedi: *Felis catus*,

Bıldırcın: *Coturnix caturmix*,

İnsan dışındaki primat türlerinin kayıtlı yasal deney hayvanı üreticisi ve tedarikçilerinden alınmış olması şartı aranır. Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları deneylerde kullanılmaz.

c) Bu yönergenin 4 üncü maddesinde tanımlanan hayvanlar, yasal bir tedarik kuruluşundan alınmaları veya deneysel amaçlar için üretilmiş olmaları koşulu ile deney hayvanı olarak kullanılabilir.

ç) Yerel etik kurullar tarafından:

1) Ulusal mevzuat ve uluslar arası sözleşmeler çerçevesinde nesli tehlike altında olan ve korunan türler ile CITES Sözleşmesinin Ek-1 Listesindeki türlerin; araştırmanın amacının söz konusu türlerin korunması veya hayati biomedikal amaçlar için istisnai biçimde tek uygun türler olduğunun ispatlanması durumunda kullanılmasına izin verilir.

2) Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanır.

3) Deney hayvanı olarak kullanılan hayvanların hangi üretici ya da tedarik kuruluşlarından olduğu tespit edilir ve kayıt altına alınarak veri tabanına aktarılır.

### **Yerel Etik Kurullarının Çalışma İlkeleri**

**MADDE 12 – (1)** Yerel etik kurullar aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda çalışır:

a) Etiğin yaşama saygı ilkesi her türlü hayvan türü için geçerli kabul edildiğinden, bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü muameleden kaçınmak.

b) Deney hayvanlarının yönetmeliğinin 5 inci maddesinde belirtilen amaçlar kapsamında kullanılmasını sağlamak.

c) Ağır acı, stres ya da buna denk eziyet veren deneylerde bir hayvanın bir defadan fazla kullanılmamasını sağlamak.

d) Eğitim için sunum amacıyla kongre, konferans ve seminerlerde ağırlı deneylerin yapılmamasını sağlamak.

e) Hayvanlara mümkün olduğu kadar az acı çektirerek ve en az strese sokarak bilimsel açıdan güvenilir veri elde edilmesini sağlamak.

f) Çalışmalar süresince kullanılan deney hayvanlarına, türüne uygun şartlar hazırlamak ve en iyi fizyolojik, davranışsal ve çevresel koşulların teminini sağlamak.

g) Uygun şekilde eğitilmiş personel tarafından uygun koşullarda deney hayvanı bakımını sağlamak. Hayvan refahını temin edecek şekilde, hayvanların sürekli bir veteriner hekim gözetiminde olmalarını sağlamak

h) Canlı hayvanlarda yapılacak deneysel çalışmaların veteriner hekim tarafından ya da ehil kişilerin sorumluluğunda yapılmasını sağlamak.

i) Araştırmacılar tarafından hayvanlar için deneylerin sonlandırılacağı “insani son noktalar”ın belirlenmesini sağlamak.

j) Araştırılan bilginin elde edilmesinde geçerliliği kanıtlanmış alternatif yöntemler varsa hayvan deneylerini etik olarak uygun görmemek ve daha önceden ayrıntılı olarak yapılmış deneylerin tekrar edilmesinin önlenmesini sağlamak.

k) 3R ilkesini dikkate alarak, yapılacak çalışmalarda en uygun hayvan ve yöntemin seçilmesini ve bilimsel olarak anlamlı sonuç verebilecek en az sayıda hayvan kullanılmasını sağlamak.

l) Deney hayvanlarına gereksiz acı ve ağrı verecek deneylerin uygun anestezi altında yapılmasını ve araştırmalarda uygun ağrı kesici ve anestezi kullanılmasını sağlamak.

m) Kullanılan anestezi yönteminin, hayvan için deneyin kendisinden daha fazla travmatik olması ve deneyin amacına uygun olmaması durumunda deneyin yapılmasını engellemek.

n) Deneyin etik ilkeler çerçevesinde yapılması ve amacına uygun olması için; anesteziden çıktığında önemli oranda acıya maruz kalacak olan hayvanın ağrı kesici araçlarla tedavi edilmesini, bu mümkün değilse insancıl bir yöntemle öldürülmesini sağlamak.

o) Deney hayvanının araştırma sırasında ya da sonunda yaşamına son verilmesi işlemlerinin uygun gerekçelerle yapılmasını sağlamak.

p) Şiddetli ve sürekli ağrı çeken veya normal yaşamını sürdüremeyecek duruma gelen, ya da kamu sağlığı ve çevresi için risk oluşturabilecek hayvanların insancıl bir yöntemle öldürülmelerini sağlamak; eğer bilimsel gerekçelerle hayvanın bu koşullarda yaşatılması gerekiyorsa, yaşadığı süre boyunca hayvanın yaşam kalitesini artıracak en uygun bakım şartlarını sağlamak.

q) Deneyin insan veya hayvanların refahı için yeterli önem taşımadığı kanaatine varıldığında, hayvanın uzun süre ağır acı ve ıstıraba maruz kalacağı bir deneye tabi tutulmasını engellemek.

r) Hayvanları ağır ve uzun süreli acıya maruz bırakacak deneylerin İMÜ-HADYEK tarafından etik ilkeler çerçevesinde uygun görülmesinden sonra yapılmasını sağlamak.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Hayvan Deneylerine Katılacak Personelin Eğitimi

**MADDE 13 - İMÜ-HADYEK** aşağıdaki eğitim çalışmalarını yapar.

a) Deney hayvanları ile uğraşan ve/veya uğraşacak olan araştırmacıların eğitimleri için eğitim programları, laboratuvar hayvanları kullanım sertifikası programları açar ve başarılı olanlara “Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası” verilir.

b) Deney hayvanı kullanıcıları sertifika almadan hayvanlar üzerinde işlem yapamaz ve çalışma mekanlarında deney hayvanlarını barındıramazlar.

c) İMÜ-HADYЕК Deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesinden sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar ve Hayvan Refahı Biriminin sorumluluğunda periyodik olarak uygulanmasını sağlar ve denetler.

d) Eğitim programları, İMÜ-HADYЕК tarafından görevlendirilen, ilgili yönetmelikler ile HADMEK’in yönerge ve kılavuzlarında belirtilen yetkinlikte kişiler tarafından yürütülür.

e) Canlı deney hayvanı kullanılan çalışma başvurularında, deney hayvanı ile bire bir uğraşan kişinin kullanım sertifikasının bulunması zorunludur. Ekip çalışmalarında, deney hayvanı kullanım sertifikası olan bir araştırmacının bulunması ve in vivo testlerin sertifikalı kişi veya kişiler tarafından yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda gerek araştırmacılar ve gerekçe çalışan personele gerekli eğitimler verilecektir.

**MADDE 14** - Deney hayvanı kullanım sertifika programı ve ne zaman açılacağına İMÜ- HADYЕК karar verir. Sertifika programları yönetmelik ve HADMEK tarafından yayımlanan genelgelere uygun olarak düzenlenir.

Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitiminde uyulması gerekli hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Deney hayvanı ile uğraşan ve/veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, laboratuvar hayvanları kullanım sertifika programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden İMÜ-Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu sorumludur. Bu programlarda başarılı olanlara İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu tarafından deney hayvanı kullanım sertifikası verilir.

b) Deney hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma, uygulama ve test yapmak isteyen veya bu programların yapılmasında deney hayvanlarına dokunarak ve gözlemleyerek katkıda bulunan öğrenciler, araştırmacılar, akademik, sağlık, teknik ve idari personel deney hayvanı kullanıcısı olarak kabul edilir.

c) Deney hayvanı kullanıcıları, sertifika almadan bu hayvanlar üzerinde deney, eğitim, test amacıyla işlem yapamaz ve çalışma mekânlarında bu hayvanları barındıramazlar.

ç) İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu; deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar ve periyodik olarak uygulanmasını denetler. Eğitim programları yetkili kişiler



tarafından yürütülür. Kurum içinde yetkili kişilerin kimler olduğu İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu tarafından belirlenir.

d) İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu'nun onayına sunulan çalışmalarda, deney hayvanı kullanan kişinin kullanım sertifikası olmaması halinde çalışmalarına onay verilmez.

e) Bir araştırmacı, kendi sertifikası olmaması halinde araştırma yürütücüsü olarak başka kişilerle ortak çalışma yapmak amacıyla İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu'na başvurabilir. Kendisinin katıldığı, ancak doğrudan deney hayvanlarıyla işlem yapmayan araştırmacılar, sertifikalı deney hayvanı kullanıcılarının yardımıyla deneylerini sürdürebilirler.

f) Deney hayvanları kullanım sertifikası programlarında aşağıdaki konuların bulunması zorunludur:

1) Deney hayvanları morfolojisi (anatomisi + histolojisi).

2) Deney hayvanları fizyolojisi.

3) Hayvan deneyleri etiği ve alternatif deney metotları.

4) Deney hayvanları kullanım teknikleri (teorik + pratik).

Tutuş teknikleri.

Enjeksiyon teknikleri.

Kan alma teknikleri.

Anestezi – ötenazi teknikleri.

5) Hayvan deneyleri laboratuvarları kuruluş ve işletmesi.

6) Temel laboratuvar güvenliği.

7) Hayvan refahı ve davranış özellikleri.

8) Deney hayvanları üretimi.

9) Deney hayvanları biyokimyası.

10) Deney hayvanlarında tedavi ve ilaç kullanım ilkeleri.

g) Gerekğinde sertifika programlarına özel metotların öğretildiği ek konular ilave edilebilir.

ğ) Deney hayvanları kullanım sertifika programlarında derslerin %80' ine devam etmek zorunludur. Sertifika programları asgari 80 saat olup, zorunlu konuların işlenmesinden sonra, geri kalan zaman laboratuvar stajı, rotasyon gibi başka eğitim faaliyetleriyle tamamlanabilir.

h) Kursiyerlerin başarılı sayılabilmeleri için kurs sonunda yapılacak olan sınavda başarılı olmaları gereklidir.

ı) Sertifika programlarının nasıl yürütüleceği İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu tarafından belirlenir.

i) Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre düzenlenen deney hayvanları kullanım sertifika programlarına kayıt yaptırarak devam ve başarı koşullarını yerine getiren kursiyerlere "Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası" verilir. Deney hayvanları kullanım sertifikası, İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Başkanı ve Rektör tarafından imzalanır.

j) Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümleri haricinde başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin ilgili Yönetmelik hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu karar verir.

k) Lisans/yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımını ile ilgili alınmış olan eğitimlerin sertifika programına eşdeğer olup olmadığına İMÜ Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu karar verir.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **İzin Zorunluluğu**

**MADDE 15** – a) İstanbul Medipol Üniversitesi birimlerinde, Madde 1’de yer alan etkinliklerle ilgili uygulama yapacak olan tüm araştırmacılar yazılı olarak başvurarak Etik Kurul Onayı almak zorundadırlar. Onay alınmadan yapılan çalışmalar, idari ve yasal soruşturmayı gerektirir ve çalışma hemen durdurulur. İMÜ-HADYEK’ den izin alınmadan başlatılan çalışmalar için sonradan onay belgesi verilmez.

b) Madde 1’de yer alan etkinliklerle ilgili araştırmalara ilişkin ulusal ya da uluslararası nitelikli her türlü bilimsel yayında İMÜ-HADYEK protokol numarası ve “Etik Kurul Onayı Alınmıştır” ifadesine yer verilmek zorundadır.

c) Etik Kurul izinleri başvuru sahiplerinin belirleyeceği ve İMÜ-HADYEK’in onayladığı sabit bir süre için geçerlidir. Çalışma yürütücüleri deneylere başladıkları tarihi İMÜ-HADYEK’e bildirmek zorundadır.

d) Çalışmanın sona ermesini takiben çalışma yürütücüsü, elde edilen sonuçlar ve çalışmanın hayvan refahına ve 3R ilkesine katkıları konusunda bir rapor hazırlar ve İMÜ-HADYEK’e sunarlar.

### **Deneyel Çalışmalardaki Değişiklik**

**MADDE 16** – İMÜ-HADYEK’ten onay alındıktan sonra çalışma protokolünde ve çalışmaya katılan kişilerde yapılacak değişiklikler (ekleme ve çıkartmalar) için İMÜ-HADYEK’e yazılı olarak başvurulur ve onayı alınır.

## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **Çeşitli ve Son Hükümler**

#### **Denetim, Gizlilik Ve Geçerlilik Süresi**

**MADDE 17** – İMÜ-HADYEK, deney üretim, yetiştirme, barındırma ve nakil koşulları ile deneylerin yapıldığı barınak, laboratuvar koşullarının ve ekipmanının etik yönden uygun olup olmadığını denetler; uygun bulmadığı durumlarda deney hayvanı kullanılmasını engeller.

**MADDE 18** – İstanbul Medipol Üniversitesi - HADYEK yazışmaları gizlidir. Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik ve Hayvan Deneyleti Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikte belirtilen yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilemez.

**MADDE 19** – İMÜ- HADYEK olurları, verilen süre boyunca geçerlidir. Bitirilemeyen projeler için ek süre talep edilebilir.

#### **Yürürlük**

**MADDE 20** - Bu Yönerge, Madde 7 ve Madde 8/b' deki değişiklikleri de içerecek şekilde İstanbul Medipol Üniversitesi Senatosu Kararı ile kabul edildikten sonra Hayvan Deneyleti Merkezi Etik Kurulu (HADMEK)'na sunulur ve bu kurul tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 21** - Yönerge hükümleri, İstanbul Medipol Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

**MADDE 22** – Bu yönergede bulunmayan hususlarla ilgili olarak, 6 Temmuz 2006 tarih ve 26220 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvan Deneyleti Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır.